1

Frankera

nyårsposten

med

Jubileums-frimärkena!

2

Telegrafera

med

"LYX 90"

i helgen!

3

Köp "Kunga-femman"

som nyårspresent – finns i bankerna!

Annonser är också NYHETER

De flesta finns i DAGENS NYHETER

D · N

28/12 1948

Kyrkan mitt i byn

För vissa människor ter det sig naturligt att framlägga åsikter i den formen att de säger sig ta ställning för det ostridigt värdefulla mot det lika ostridigt betänkliga eller olustiga. Man skall inte vara snål eller slösaktig utan generös, man skall inte vara servil eller arrogant utan värdig — sådan är deras visdom. Det fina med denna den omedvetna självgodhetens teknik blir att all bevisning framstår som onödig. Den person måste ju ha rätt som tar avstånd från alla fula saker, som oavlåtligt placerar kyrkan mitt i byn.

Ett gott exempel på denna metod är söndagens ledare i Expressen. Här sägs många sanna, alltför sanna saker. Man skall inte bevisa för mycket, man skall inte överdriva, man skall inte "försvara det oförsvarliga". "Entusiasmens oheliga enfald ger ett farligt rus med otäck baksmälla" — även det låter säga sig, trots att författaren sannolikt liksom 1700-talsfilosoferna inte vill likställa all entusiasm med fanatism eller vettlöshet. I skydd av de sedelärande truismerna uppträder emellertid några satser som åtminstone vid första påseendet tycks innehålla mera bestämda meningar. Låt oss stanna vid dem.

Det är fel att sätta likhetstecken mellan nazism och kommunism, säges i ledaren. Uttalandet är, bokstavligt tolkat, riktigt, och såvitt bekant har ingen människa förnekat skillnaden, t. ex. i ideologi eller målsättning. Så enkel kan väl dock författarens mening inte vara. Måhända åsyftar han det i Dagens Nyheter ofta framförda påståendet att ett kommunistiskt välde är ungefär lika ohyggligt som ett nazistiskt (ordet ungefär vill främst klargöra att nazismens behandling av judarna faller utom jämförelsen). Detta tycks emellertid Expressen inte heller förneka. "Vad de har gemensamt är den revolutionära brutaliteten", heter det. Bortsett från att ordet "revolutionär" tycks vara anbragt i förmildrande syfte är vi alltså eniga. Det är fråga om ett hårt slag i luften.

Vidare påstås att uppgifter om kommunismen av verkligt värde inte finns "i renegaternas hämndlitteratur, knappt heller i berättelser av den revolutionära brutalitetens offer". De enda pålitliga källorna är "regimens karaktäristiker av sig själv". Även på denna punkt är det svårt att finna någon mening i artikeln som på en gång är rimlig och bestämd. Ty inte kan väl avsikten vara att säga att skildringar av förhållandena i Ryssland måste diskrediteras så snart de kommer från motståndare till regimen, att en man som pinats i ett ryskt slavläger är ovärdig att vittna just därför att han pinats? Det är samma resonemang som anfördes till nazismens försvar: de tyska grymheterna skulle man inte tro på förrän Hitler rapporterade om dem. Så kan inte Expressen mena — men ur ordalydelsen kan intet annat utläsas.

Expressen tar avstånd från kommunismens "främmande och för oss kvävande livsformer". Den förklarar tillika att "till de tvivelsjuka hör just nu de bästa av Sveriges unga intellektuella"; särskilt nämnes Sivar Arnér och Karl Vennberg. För att vinna dessa "oumbärliga" personer är det nödvändigt att rensa ut allt "antiliberalt" ur den antikommunistiska propagandan.

Mycket konstigt har här samlats i några få satser. De båda namngivna författarna betecknas som tvivelsjuka. Nu är det väl känt att hr Vennberg — som i motsats till hr Arnér gjort en rad politiska inlägg — driver en ursinnig antiamerikansk propaganda, men ej angriper Ryssland. Varför då uttrycket tvivelsjuk, skall det reserveras för halvkommunister? Att de båda "unga" (38 och 39 år) intellektuella som nämnts är hederliga och välmenande människor skall ej ett ögonblick betvivlas. Men anser sig ledarförfattaren verkligen ha fastslagit att de "bästa" är "tvivelsjuka", eller menar han inte snarare att de "tvivelsjuka" är de "bästa", att tvivlet i detta fall är ett bevis på kvalitet. (Båda de tänkbara meningarna är lika underliga.) Vidare sägs att den antikommunistiska propagandan måste renas från antiliberala element. Om detta är naturligtvis varje liberal ense. Men motiveringen för detta krav — att personer av Vennbergs typ måste vinnas — är svår att ta på allvar. Dessa personer är ju nu snarast orienterade åt kommunistiskt håll; de avskräcks alltså inte av antiliberala tankegångar, tvärtom. Tror Expressen verkligen att hr Vennbergs ilska mot USA och sympati för Ryssland beror på att många berömmer USA för mycket och Ryssland för litet? Och om hr Vennberg är så tanklös, är han då också "oumbärlig"?

Det är farligt att tala för väl om USA, så lyder nästa budord i artikeln; kommunisterna bör inte få monopol på kritiken av Amerika. Men förstår man inte att de personer som i stort sett känner sympati och beundran för USA skriver efter bästa förstånd och samvete och att de finner det löjligt att en person — som med i övrigt djup bildning förenar relativ obekantskap med USA — uppträder för att lära dem vad de av taktiska skäl bör säga och inte säga?

Slutligen förklaras att all utrikespolitik är intressepolitik och ingenting annat; någon "generositet" får ej "indiktas" t. ex. i Marshallplanen. Denna naivitet, förklädd till realism, är det inte heller lätt att behandla alldeles seriöst. Tvivlar verkligen någon på att män som Roosevelt, Churchill och Marshall — och varför inte nämna också Hitler och Stalin — påverkas av allmänna idéer och personliga känslor och att idealister av exempelvis Gladstones och Wilsons typ drivs av generösa önskningar likaväl som av det s. k. statsintresset (om vars innebörd för övrigt de mest skiftande meningar kan finnas i varje särskilt fall)? Tror någon att Englands politik gentemot Sydafrika eller Indien saknar samband med den brittiska känslan för tolerans och självstyrelse? Att förneka att svenskarna av medkänsla vill hjälpa Finland eller att amerikanerna av medkänsla vill hjälpa Europa går inte med mindre alla motiv betecknas med ordet intresse — och då blir detta ord utan begränsande och fixerande betydelse.

Den ovan givna kritiken "märker ord", den utgår från en analys av skilda satser och uttryck. Tyvärr har kritiken inte kunnat få annan form. Ty den kritiserade artikeln utmärks just av att den genom ostridiga eller meningslösa satser söker skapa en viss atmosfär, den är ett praktexempel på tendentiös otydlighet. Författaren ställer sig på västerns sida mot östern. Men han gör det med så många reservationer, under så mycken klagan, i samband med så bestämda avståndstaganden från sina meningsfränder och så varma ord om sina motståndare att han även i själva huvudfrågan synes vilja "sätta kyrkan mitt i byn" och därmed vinna adelstiteln "tvivelsjuk".

Holländarnas "polisaktion"

Holländarna rapporterar stora framgångar under sin "polisaktion" i Indonesien, och det förklaras att kampanjens första skede i stort sett skulle vara avslutat. Frånsett att fullföljandet av operationen troligen kommer att visa sig bli betydligt svårare än inledningen, börjar det emellertid redan bli uppenbart att holländarna inte bara gjort sig själva en otjänst genom detta företag, utan också frambesvurit krafter som kan göra svår skada långt utanför konfliktområdet.

Holländska regeringens skäl för att med maktmedel komma till rätta med situationen på Java kan inte lättvindigt viftas bort. En rad försök till uppgörelse i godo har strandat, och en mord- och terrorkampanj, som särskilt gått ut över de mot holländarna lojala indonesierna, har länge spänt tålamodet till bristningsgränsen. Om konflikten varit ett politiskt och geografiskt avgränsat problem och om man haft utsikter att snabbt slå ned terrorismen, kunde det kanske därför varit berättigat att sätta den stora, hypermodernt utrustade holländska armén på Java i rörelse. I stället kan man emellertid befara ett långt utdraget gerillakrig och ökad stimulans åt kommunisterna och andra element som, i motsats till de nu häktade indonesiska ledarna, motsätter sig varje form av samarbete med holländarna. Det bör ha kommit som en tankställare för Haag att till och med två av de regeringar holländarna understött och åberopat som argument mot den nu häktade "klicken" — den östindonesiska och den västjavanesiska — avgått som protest. Det är tydligt att holländarna har mycket att lära av engelsmännen, som med betydligt mindre utmanande metoder nått stora resultat i kampen mot den svåra kommunistiska terrorismen på Malackahalvön.

De internationella återverkningarna syns emellertid bli än allvarligare än de lokala. Den holländska aktionen — förberedd i skyddet av den på FN-rådets initiativ tillkomna vapenvilan och påbörjad efter ett ultimatum som det var fysiskt omöjligt för den andra parten att uppfylla — innebär ett öppet trotsande av FN:s auktoritet. FN-rådet och en sällsport enig världsopinion har också fördömt detta uppträdande, som, inte oväntat, nu också tycks börja vålla komplikationer vid de pågående förhandlingarna i Washington om Atlantpakten. Amerika har demonstrerat sitt ogillande genom att inställa Marshallhjälpen till Nederländska Ostindien, och det har till och med ryktats att man planerade upphöra med hjälpen även till själva Holland.

Den sida av affären som dock främst förtjänar uppmärksammas är de följder den kan få för utvecklingen i hela sydöstra Asien. Från Australien, Indien, Pakistan, Ceylon och Burma har protesterna strömmat in. Holländarnas steg måste med nödvändighet öka misstankarna, särskilt inom de stater som nyligen vunnit full frihet, att de europeiska ländernas gamla kolonialtakter sitter i, och det är fara värt att de framgångar Storbritannien haft då det gällt att övervinna sådana misstankar äventyras.

Holländarna hävdar nu — med en argumentation som strider mot deras tidigare förklaringar att det rör sig om en intern holländsk angelägenhet — att den indonesiska republiken gör gemensam sak med kommunisterna i Kina. Det verkliga förhållandet syns emellertid vara att det är holländarna själva som givit kommunister och extremister i en allt viktigare del av världen ett handtag som utan tvivel kommer att utnyttjas till det yttersta.

Svenska pressbyrån

har en chef med anlag för det egenartade. Nu senast har han motsatt sig att distribuera en broschyr som innehåller atomspecialisten H. Ureys radioföredrag "Jag är rädd". I motiveringen för avslaget sägs att läsningen skulle vara "farlig" för de fredliga svenskarna. Detta utslag av informationstänkande bekräftar alla gamla erfarenheter om mörkläggares visdom. Det brukar emellertid höra till deras väsen att vara lyhörda gentemot en uppdragsgivare. Och Pressbyrån skulle undvika sådana fadäser som den här påtalade, om dess chef ville erinra sig att företaget ägs av de fria svenska tidningarna och skall verka i deras anda.

PRESSGRANNAR

De 30.000 kronor som en tjänsteman på handelskommissionen tagit i mutor av en textilimportör torde inte kunna betraktas som ett tecken på att svenskarnas berömda ärlighet håller på att försvinna, förklarar Aftontidningen (s):

> I verkligheten har den väl inte varit mera framträdande än hos andra folk; det är betecknande nog endast vi själva som skryter därmed. Men mutorna är en direkt motsvarighet till de affärer som förekommer på svarta börsen. Föreligger brist och tvingar denna till ransonering och maximipris, så uppkommer en svart börs. Ett så ärligt folk att detta kan undvikas finnes icke.
>
> Särskilt stor blir risken för svart börs och annan lagöverträdelse när folket har klart för sig att ransoneringarna och regleringarna inte till alla delar är påkallade av verklighetens tvång, utan i stor utsträckning förorsakade av regimens förkärlek för regleringshushållning. Då hjälper det inte ens att folkhushållningsminister Kock uppträder i radio och försäkrar att ingen svart börs på köttvaror existerar.

Vilka ledande artiklar den finner lämpligt att publicera är givetvis varje enskild tidnings ensak, framhåller Expressen (fp), som finner det bekymmersamt att tre folkpartitidningar och tre högertidningar innehållit exakt samma ledande artikel:

> Men nog bör det vara tillåtet för en annan liberal tidning att säga att oberoendet klär dåligt i uniform, allra helst när uniformen är gemensam med den konservativa pressens. Kan exempelvis Sten Egnells Nerikes Allehanda känna sig tilltalad av att gå i par med Ove Sommelius Helsingborgs Dagblad, att uppfattas som organ för samma grundåskådning?
>
> Vad folkpartiet som parti kan göra är möjligen (fastän inte heller denna utväg ter sig tilltalande) att i de fall där vederbörande tidningars ekonomi försvårar upprätthållandet av en tillräcklig politisk avdelning genom ekonomiska bidrag underlätta rekryteringen av en sådan och därigenom överflödiggöra det individualitetsförkvävande bruket av cirkulärmaterial. Säkerligen finns f. ö. icke obetydliga möjligheter att få goda kommentarer av politiskt intresserat folk utanför redaktionerna, en del tidningar har med framgång prövat sådana arrangemang. Föredrar man återigen att hålla sig till den centraliserade opinionsspridningen även i fortsättningen är det ett rimligt krav att denna till både kvalitet och kvantitet blir sådan att den förmår täcka de intresserade tidningarnas behov utan att konservativ hjälp behöver anlitas.

Att små tidningar med bristande ekonomiska resurser för sin kulturavdelning anlitar cirkulärmaterial, såsom exempelvis de kommentarer till utrikeshändelserna som Utrikespolitiska institutet levererar, är övervägande bra; författare som ställer sig för dyra för en tidning ensam kan på så sätt komma många tidningars läsekrets till godo. När det gäller den politiska avdelningen ställer sig saken annorlunda. Bruket av cirkulärmaterial är ägnat att enkelrikta och utarma debatten. Där de egna personella resurserna inte räcker till synes den av Expressen förordade lösningen, att för kommentarer av politiskt material anlita kunnigt folk utanför redaktionen, vara den lyckligaste.

Den långa vägen stängd, skriver Den svenske underofficeren med anledning av de nya bestämmelserna om uttagning av stamanställd personal till officersutbildning:

> Emellertid blir den begränsade studentexamen kvar som den enda lämningen efter den i övrigt bortsopade långa vägen. Avkallet på fullständig studentexamen saknar dock så vitt vi kan finna numera som följd av den "nya vägen" allt berättigande. Det var ju så, att när den långa vägen tillkom kunde man gott och väl anse, att långvägarnas trupperfarenhet och personliga inblick i menige mans förhållanden var tillgångar av sådan betydelse att de kompenserade det mindre mått av allmänbildning som den långa vägen gav. Officerskårens standard skulle av denna anledning icke sjunka, och det har den säkerligen ej heller gjort. Men när man nu tar ut de fast anställda till officersutbildning redan innan de ens växt ur det första paret militära barnskor, så följer därav att de sålunda uttagna intet har av de forna långvägarnas särskilda kvalifikationer, alltså ingenting som kompenserar den begränsade studentexamen. Ändock skall denna vara kvar. Och resultatet?
>
> Samma militära chefer, som aldrig kunnat förlika sig med den långa vägen och som aldrig tröttnat att i dess existens befara en visserligen aldrig konstaterad standardsänkning för officerskåren och som nu omsider förmått avskaffa den, har därmed bäddat för en ofrånkomlig kvalitetsförsämring åt sin egen kår genom att bibehålla den begränsade studentexamen i en kompensationslös utbildningsgång.

Visserligen borde underofficerskåren vara till freds med att den gamla, långa vägen tagit slut, fortsätter tidningen, därför att detta avvänder det alltmer aktuella hotet mot denna kårs rekrytering:

> Minst lika vägande för underofficerskårens del är dock vad officerare vi får, således att officerskårens standard icke sänkes, i främsta rummet vad angår de kvalifikationer, i fråga om vilka ovedersägligen varit att inregistrera vinster i och med officersrekryteringen den långa vägen.
>
> Sett från de läger, som har intresse av ett demokratiskt befälssystem, bör avskaffandet av den långa vägen likaledes te sig högst anmärkningsvärt. Denna händelse har återfört de på rangskalan lägst stående personalgrupperna till samma läge i fråga om tillträde till officersbanan, som de hade då behovet av demokratisering av officerskåren på sin tid började på allvar föras på tal.

Genom rationaliserad drift och modernisering av våra maskiner kunna vi erbjuda Er

FÖRMÅNLIGARE PRISER
SNABBA LEVERANSER
HÖGKLASSIGT ARBETE

TRYCKTA — ETSADE SKYLTAR SKALOR

REKLAMPRESENTARTIKLAR

Gör en förfrågan. Vi ha möjlighet att lösa de mest skiftande uppgifter

Ett +

vår fullständiga mek. verkstad med specialitet

PRESSNING · DRAGNING VERKTYGSTILLVERKNING

AB AVANT

TEL. VÄXEL 45 05 14, 45 05 15, 19 21 84, 19 21 85

STOCKHOLM—ASPUDDEN

Det var ju

SAMTID och FRAMTID

jag skulle prenumerera på för 1949 i bokhandeln eller hos

NATUR och KULTUR

Stockholm Va.

Till .... bokhandel eller NATUR och KULTUR, Stockholm Va.
Undertecknad prenumererar på SAMTID OCH FRAMTID för 1949. Prenumerationsavgiften kr. 14:— uttages mot postförskott.

Namn ....

Adress ....

POSTTRAFIKEN

i Stockholm nyårshelgen 1948—1949

POSTANSTALTERNAS ÖPPETHÅLLANDE

NYÅRSAFTON:	stänges kl 15.
NYÅRSDAGEN:	öppet kl 9—10.
Söndagen den 2/1 1949:	postkontoret Stockholm 1 och Stockholms bangårdspostkontor öppna kl 9—10, övriga postanstalter stängda.

BREVBÄRINGEN

NYÅRSAFTON:	tredje brevbäringsturen inställd.
NYÅRSDAGEN:	såsom å sön- och helgdagar i allmänhet.
Söndagen den 2/1 1949:	inställd.
Brevlådbefordringen med spårvagnarna	upphör å nyårsafton kl 18.

Stockholm den 27 december 1948.

POSTDIREKTÖREN

Postgirokontorets kassa och Statens Intressekontor hållas å nyårsafton öppna till kl 15.

Färdigstädat för 1949

Vänd Er med förtroende till fackmannen när det gäller kontorets, fabrikslokalernas eller affärslokalernas städning. Teckna årskontrakt och Ni har försäkrat Er om samvetsgrann och kontrollerad städning ett helt år.

AB. STÄD-centralen

Entreprenör för större städningsuppdrag.

Kungsgatan 48, Stockholm. Tel. växel 11 70 41, 20 52 09, 20 52 99.

LUCKSTA SNÖPLOGAR

Vi tillverka FÖRPLOGAR med en skärbredd av 2.60 samt 2.35 m. Den större plogen tillverkas i två typer, dels för röjning och dels för brytning.

SIDOPLOGAR med självutlösning för insvängningen.
DIAGONALPLOGAR i olika storlekar.
PLOGAR FÖR TRAKTORDRIFT samt för speciella ändamål.

— Infordra prospekt och kostnadsförslag —

Korta leveranstider

Lucksta Ångsågs Verkstadsavd.

Postadr. LUCKSTA
Tel. Lucksta 10, 70 eller 34

LÄGENHET,

möblerad eller omöblerad önskas hyra genast i Bromma av Dir.-par. Svar till Tel. 26 41 02.

STULEN BIL A 3169

En Skåpbil av märke Dodge, gul med röda hjul, stulen från parkering vid S:t Mickelsgatan 122, natten till den 17/12. Eventuella upplysningar torde lämnas till Kriminalpolisen, tel. "Polisen" 127 eller Städernas Försäkringsbolag, tel. namnanrop.

Gummi arabicum

ö. köpa snarast möjligt och helst i större partier. Svar till "G. A. 3197", Dagens Nyheters Huvudkontor.

SKOLOR OCH UNDERVISNING

Se även efter text under rubriken "Skolor och undervisning"

STHLMS TEKNISKA INSTITUT

T I DAG- & AFTONSKOLOR CENTRUM KUNGSGATAN 32

Sveriges största enskilda tekniska läroanstalt.
Inspektion: Professor Emil Alm.
Ingenjörs- & verkm.-utb. Stipendier. Anmäl i tid. Uppr. 19 jan. Prosp. sänd. T. 23 37 05. E. WALTER HOLMSTEDT, Civ.-ing. Rektor

Engelsk SPRÅKKURS i Oxford

Avresa fr. Göteborg d. 26 mars, återkomst Gbg d. 18 april. 3 lektioner dagl., konversationsövn., utflykter, sällskapsaftnar. 2 dagars uppehåll i London m. sightseeing. Pris, resor, uppehåll o. undervisn. m. m. enl. program kr. 785. Upplysn. o. utförl. program m. ref. gm dr J. Forssell, Brödragatan 78, Göteborg, tel. 18 65 38 ell. Mr O. Brann, Balliol College, Oxford.

SR — utbildar reklamtecknare och -tekniker, mode- och illustr.-teckn., affischteckn., skyltfönst.-dekor., textare, layoutmän DAG- OCH AFTONKURSER — 10 jan. börjar vårtermin

STOCKHOLMS REKLAMSKOLA

anmäl Eder nu! regeringsg. 80 60 21 76 21 19 23 begär prospekt

MÄRTHA SKOLAN

H. K. H. Kronprinsessans Hovleverantör.

Vårterminens kurser I KLÄDSÖM börja den 12 januari 1949.
Högre kursen om 4½ mån.
Långa kursen om 9 mån.
Kortare kurser om 3 mån., 6 och 4 veckor

Birger Jarlsgatan 18 - Stockholm - tel. 60 93 30, 60 19 20, 61 71 30.

Prospekt på begäran.

Restaurangskolan

Kurs för

Restaurangkontorister

beräknas börja måndagen den 17 januari 1949.
Kursen omfattar 16 veckor med 36 timmars undervisning per vecka och är avsedd att meddela grundläggande utbildning inom restaurangkontoristyrket.
Inträdesfordringar: Grundläggande utbildning i exempelvis handelsskola eller minst 2 års praktik inom restaurangyrket och ha fyllt 17 år.
Undervisningen är kostnadsfri.
Närmare upplysningar och ansökningsblanketter erhålles å yrkesskolornas expedition, Polhemsgatan 35, kl. 8.30—11.30; 12.30—16.30, lördagar till kl. 14. Telefon: 52 03 40. Begär i växeln "Inskrivningen".

REKTOR.

NYA KURSER

på den berömda

Svensk-Tyska Konditorfackskolan

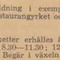

Halmstad, Falckens väg 21. Tel. 556, börjar den 17 januari.
Begär prospekt mot dubbelt porto!
Även specialkurser i karamell-, konfekt- och pralintillverkning, krokaner, efterrätter m. m.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.